

Als een naaste sterft

Informatie voor nabestaanden

www.nwz.nl

Inhoud

Gang van zaken na overlijden	3
Persoonlijke bezittingen	4
Uitvaartverzorger	5
Overlijdenspapieren	5
Obductie	6
Orgaan- en weefseldonatie	7
Ter beschikking stellen aan de wetenschap	9
Niet-natuurlijke dood	9
Omgaan met verlies	9
Uw vragen	13
Bijlage - Obductie	14
Notities	18

Het overlijden van een dierbare naaste in het ziekenhuis is een ingrijpende gebeurtenis. Behalve veel emoties, brengt dit ook veel praktische regelzaken met zich mee. In deze brochure vindt u hier uitgebreid uitleg over. U kunt dan thuis alles nog eens rustig nalezen.

■ Gang van zaken na overlijden

Basiszorg

Overlijdt uw naaste in het ziekenhuis? Dan wordt de zogenoemde basiszorg voor de overledene door de verpleegkundige op de afdeling gedaan. Denk onder andere aan het netjes neerleggen van uw naaste, het verwijderen van zichtbare medicijnsystemen en het sluiten van de ogen. Ook krijgt uw naaste een lichte wasbeurt en een schoon bed. Als u dat prettig vindt, mag u de verpleegkundige hier bij helpen.

Laatste zorg

Laatste zorg op locatie Alkmaar

Is uw naaste op locatie Alkmaar overleden? Dan kan de zogenoemde laatste zorg door een medewerker van het mortuarium van het ziekenhuis gedaan worden. Met ‘laatste zorg’ wordt het aankleden voor opbaren bedoeld. Er wordt bij de laatste zorg aandacht besteedt aan:

- kleding
- make-up
- sieraden
- scheren
- lighouding

Als u dat prettig vindt, mag u bij de laatste zorg helpen. De kosten voor de laatste zorg in het ziekenhuis bedragen € 125,00 (prijs onder voorbehoud).

Laatste zorg door de uitvaartverzorgers

U kunt er ook voor kiezen om de laatste zorg door uw uitvaartverzorgers te laten doen. Dit gebeurt dan in het uitvaartcentrum, of desgewenst bij u thuis.

Is uw naaste op locatie Den Helder overleden? Dan kan de laatste zorg alléén door de uitvaarverzorgers worden gedaan. Laatste zorg in het mortuarium is op locatie Den Helder dus niet mogelijk.

Vergoeding kosten laatste zorg

Uw zorgverzekering vergoedt niet de kosten van het mortuarium. De kosten van de laatste zorg zijn meestal in de uitvaartpolis opgenomen.

Rituele bewassing

Op locatie Alkmaar is ook rituele bewassing mogelijk. U kunt hiervoor tijdens kantooruren een afspraak maken met de medewerkers van het mortuarium, telefoon 072 - 548 3549.

Op rouwbezoek in het mortuarium

Directe nabestaanden kunnen hun naaste op afspraak in het mortuarium van het ziekenhuis bezoeken. Op locatie Alkmaar kan dit van 08:30 tot 16:00 uur. Op locatie Den Helder kan dit van 10:00 tot 13:30 uur. U kunt telefonisch een afspraak maken:

- locatie Alkmaar: 072 - 548 3549
- locatie Den Helder: 0223 - 69 6475

■ Persoonlijke bezittingen

U krijgt de persoonlijke bezittingen van uw naaste direct na overlijden op de verpleegafdeling van de verpleegkundige mee. Kunt u de bezittingen van uw naaste niet meenemen? Dan worden ze op de verpleegafdeling bewaard. Hier wordt dan een notitie van gemaakt. Wilt u de persoonlijke bezittingen op een later moment zo snel mogelijk ophalen?

Persoonlijke bezittingen naar het mortuarium?

Gaan er persoonlijke bezittingen van de overledene mee naar het mortuarium? Dan vult u samen met een verpleegkundige of medewerker van het mortuarium op een formulier in om welke bezittingen het gaat. U zet hiervoor ook een handtekening.

Persoonlijke bezittingen van de overledene vallen niet onder de verantwoordelijkheid van het ziekenhuis. Het ziekenhuis is bij zoekraken of diefstal niet aansprakelijk.

■ **Uitvaartverzorger**

Als de verpleegkundige(n) en de behandelend arts(en) hun werk hebben gedaan en eventuele orgaan- of weefseldonatie met u hebben besproken (zie ook 'Orgaan- en weefseldonatie' verderop in de brochure), kunt u een uitvaartverzorger waarschuwen. Heeft uw naaste een uitvaartverzekering afgesloten? Dan kunt u contact opnemen met deze uitvaartverzorger. Is uw naaste niet verzekerd? Dan kunt u zelf een uitvaartverzorger kiezen.

Misschien vindt u het lastig om een keuze te maken voor een uitvaartverzorger. Omdat het ziekenhuis zich neutraal opstelt, kunnen wij u helaas niet adviseren.

Vervoer

De uitvaartverzorger zorgt voor vervoer van het ziekenhuis naar de plaats waar uw naaste opgebaard wordt. Vervoer van uw naaste mag alleen vanuit het mortuarium plaatsvinden. De uitvaartverzorger mag uw naaste dus niet bij de verpleegafdeling ophalen.

■ **Overlijdenspapieren**

De behandelend arts of arts-assistent maakt de overlijdenspapieren in orde. De overlijdenspapieren moeten ingeleverd worden bij de burgerlijke stand van de gemeente waar uw naaste overleden is.

Wie levert de overlijdenspapieren in?

De uitvaartverzorger

In overleg met de nabestaanden levert meestal de uitvaartverzorger de overlij-

denspapieren in bij de burgerlijke stand. De uitvaartverzorger neemt de papieren dan mee bij het ophalen van uw naaste uit het mortuarium.

Nabestaanden

Als u dat wilt, kunt u de overlijdenspapieren ook zelf bij de burgerlijke stand inleveren. U kunt de overlijdenspapieren dan bij een medewerker van het mortuarium ophalen. U zet hiervoor uw handtekening. Is er geen medewerker in het mortuarium aanwezig? Dan kunt u de overlijdenspapieren bij de receptie van het ziekenhuis ophalen.

Uittreksel

U of uw uitvaartverzorger geeft aan de ambtenaar van de burgerlijke stand door hoeveel uittreksels van de overlijdensakte u wilt ontvangen. U heeft de uittreksels nodig voor het afwickelen van verzekering- en bankzaken. Denk aan pensioen, zorgverzekering, enzovoort.

■ Obductie

Soms is obductie (lijkopening) wenselijk of nodig. Bijvoorbeeld als de doodsoorzaak niet duidelijk is. Bij een obductie wordt de overledene uitgebreid inwendig onderzocht. Bij een natuurlijke dood vraagt de arts altijd eerst toestemming aan de nabestaanden.

Alleen op locatie Alkmaar

Obducties worden alleen op locatie Alkmaar gedaan. Overleden patiënten van locatie Den Helder bij wie obductie wenselijk of nodig is, worden door een vervoerder van het ziekenhuis naar locatie Alkmaar gebracht. Na de obductie worden zij weer teruggebracht. Dit gebeurt op kosten van Noordwest Ziekenhuisgroep.

Obductie wordt in principe alleen op werkdagen gedaan. Maar bij lange weekenden in verband met feestdagen kan dit na overleg soms ook op zaterdag.

De uitslag

De uitslag van de obductie is na zo'n 8 weken bekend. Als u dat wilt, krijgt u van de (huis)arts die de obductie heeft aangevraagd uitleg over de uitslag.

In de bijlage bij deze brochure vindt u uitgebreide uitleg over de gang van zaken bij obductie en de obductie zelf.

■ Orgaan- en weefseldonatie

Donorregister

Na overlijden kunnen in principe organen en weefsels gedoneerd worden. De betrokken arts gaat eerst na of de organen en/of weefsels geschikt zijn voor donatie. Als dit mogelijk is, kijkt de arts in het Donorregister of de overledene als donor geregistreerd staat.

Geregistreerd met bezwaar of toestemming

Staat uw naaste geregistreerd met 'bezwaar'? Dan is orgaan- of weefseldonatie niet mogelijk. Staat uw naaste geregistreerd met 'toestemming'? Dan is donatie in principe mogelijk. U krijgt dan uitleg van de arts over de verschillende vormen van donatie. Heeft u ernstige bezwaren? Dan overweegt de arts, ondanks toestemming van uw overleden naaste, om van donatie af te zien.

Niet geregistreerd?

Staat uw overleden naaste niet in het Donorregister? Of laat de overledene de beslissing voor donatie over aan de nabestaanden of een bepaalde persoon? Dan vraagt de arts u of diegene om toestemming.

Wat kan er gedoneerd worden?

In principe kunnen de volgende organen gedoneerd worden:

- hart
- longen
- lever
- nieren
- alvleesklier
- dunne darm

In principe kunnen de volgende weefsels gedoneerd worden:

- huid
- hoornvliezen
- hartkleppen
- bot- en peesweefsel
- bloedvaten

Gang van zaken bij donatie

Orgaandonatie

Als na toestemming donatie van 1 of meer organen mogelijk is, wordt een gespecialiseerde transplantatie-coördinator van het ziekenhuis opgeroepen. Deze zorgverlener coördineert de procedure rond de donatie. De transplantatie-coördinator roept een zogenoemd ZUT-team uit Leiden of Rotterdam op. ZUT staat voor Zelfstandig Uitname Team. Het ZUT-team voert de donatie uit. Orgaandonatie wordt altijd in de operatiekamer van het ziekenhuis gedaan.

Weefseldonatie

Bij weefseldonatie meldt de behandelend arts de donor aan bij de NTS (Nederlandse Transplantatie Stichting). De NTS roept vervolgens een zogenoemd uitname-team op dat de donatie uitvoert. Huid-, oogweefsel- en hartklepdonatie gebeurt in het mortuarium. Botdonatie gebeurt in de operatiekamer.

Na de donatie

Uw overleden naaste wordt na de donatie met zorg gekleed en gecamoufleerd, zodat er niets van de donatie te zien is. Na de donatie kan uw naaste gewoon thuis of in het rouwcentrum opgebaard worden. Als u dat prettig vindt, krijgt u een bedankbrief thuisgestuurd met informatie over de gedoneerde weefsels.

U wordt als nabestaande voor, tijdens en na de donatie goed begeleid door de verpleegkundigen en artsen.

■ Ter beschikking stellen aan de wetenschap

Misschien heeft uw naaste zijn of haar lichaam ter beschikking gesteld aan de wetenschap. Dit betekent dat uw naaste een universiteit toestemming heeft gegeven voor onderzoek van zijn of haar lichaam na overlijden. Het lichaam wordt dan binnen 24 uur na overlijden naar een anatomisch instituut gebracht.

Obductie en orgaan- en weefseldonatie vaak niet mogelijk

Afhankelijk van het instituut kan er bij ter beschikking stellen aan de wetenschap géén obductie en/of orgaan- of weefseldonatie worden gedaan. Oogweefseldonatie is soms wel mogelijk.

Geeft een rechter opdracht voor obductie? Dan kan het lichaam van uw naaste niet ter beschikking worden gesteld aan de wetenschap.

■ Niet-natuurlijke dood

Is uw naaste (mogelijk) een niet-natuurlijke dood gestorven? Bijvoorbeeld door een verkeersongeluk, een misdrijf of een complicatie tijdens of na een operatie? Dan kunnen politie en justitie onderzoek doen naar de doodsoorzaak. Dit staat in de Wet op de lijkbezorging. Het doel van dit onderzoek is om elk vermoeden van een misdrijf of medische fout uit te sluiten. U kunt uw overleden naaste dan pas bezoeken als de officier van justitie het lichaam vrijgegeven heeft.

■ Omgaan met verlies

Bijna iedereen krijgt op een bepaald moment in zijn leven te maken met verlies van een dierbare. Dit kan een ingrijpende ervaring zijn. Het is vaak moeilijk te aanvaarden dat iemand van wie u houdt er niet meer is. U vindt hier korte uitleg over emoties die mensen kunnen hebben na het verlies van een dierbare.

Verdriet

Na verlies van een dierbare is het begrijpelijk dat u verdriet heeft. Ieder mens ervaart en uit dit op zijn eigen manier. Ook hoelang iemand verdrietig is, is heel verschillend. Het is belangrijk dat u de tijd neemt voor uw verdriet, om een nieuw evenwicht te vinden en te 'helen'.

Onwerkelijk

U kunt eerst misschien niet geloven dat uw dierbare overleden is. Misschien voelt u zich verdoofd of lamgeslagen. Dit is een vorm van bescherming. Meestal beseft iemand geleidelijk aan pas echt dat een dierbare overleden is. Mogelijk ervaart u dan ook veranderingen in uw emoties.

Somber en vermoeid

Misschien voelt u zich somber en/of vermoeid. Ook kan het zijn dat u moeite heeft om in slaap te vallen, of misschien bent u juist vroeg wakker. Misschien heeft u af en toe wel trek, maar kunt u toch niet eten.

Lichamelijke klachten

Het kan zijn dat u zich uitgeput en lusteloos voelt, of dat u lichamelijke klachten krijgt. Vraag uw huisarts dan gerust om advies.

Schuldgevoel

Misschien voelt u zich schuldig omdat u denkt dat u iets had kunnen of moeten doen, of juist niet had moeten doen. Het kan ook zijn dat u zich schuldig voelt omdat u uw leven na verloop van tijd weer oppakt en ook weer plezier heeft. Misschien heeft u er moeite mee om dit voor uzelf toe te staan, omdat u zich dan schuldig voelt.

Boos

Mogelijk bent u boos. Boos op uzelf omdat u iets niet meer heeft gezegd of gedaan. Ook al was u dat van plan. Of misschien bent u boos op uw overleden dierbare. U kunt het gevoel hebben dat hij of zij u in de steek heeft gelaten en u tegelijkertijd schamen over uw boosheid. Ook kunt u boos zijn op alles en iedereen uit uw omgeving. En boos op 'het leven' omdat het niet loopt zoals u graag had gewild.

Verlangen en gemis

Misschien mist u uw dierbare zo intens, dat u bijna gek wordt van verlangen. Misschien denkt u uw dierbare in een flits te zien, te horen of te voelen. Dit soort ervaringen lijken levensecht, ook al weet u wel beter.

Isolement

Uw huis kan erg leeg lijken na het verlies van iemand met wie u een groot deel van uw leven heeft gedeeld. Het gevoel van isolement kan pijnlijk sterk worden. U heeft misschien het gevoel dat u zichzelf verliest. Mijden uw vrienden en/of bureu u omdat zij misschien niet weten wat ze moeten zeggen, of het moeilijk vinden om met hun eigen gevoelens van verlies om te gaan? Dan kunt u zelf ook de eerste stap zetten. Laat hen weten dat u hun vriendschap en ondersteuning waardeert.

Emotionele balans

Misschien wilt u pijnlijke confrontaties het liefst uit de weg gaan door te verhuizen of door alle bezittingen van uw dierbare weg te doen. Probeer dit soort ingrijpende beslissingen niet overhaast te nemen. Gun uzelf de tijd om emotioneel weer enigszins in balans te komen, zodat u een weloverwogen beslissing kunt nemen.

Herstel na verloop van tijd

Na verloop van tijd zult u merken dat herinneringen misschien minder pijnlijk zijn. U kunt bijvoorbeeld weer aan uw dierbare denken zonder dat u van streek raakt. En u zult merken dat oude of nieuwe interesses u weer bezighouden. Sta uzelf ook toe om weer te lachen, maar ook om te huilen en kwaad te zijn. U heeft iemand verloren van wie u hield en dat doet pijn.

Tot slot

Neem de tijd en sta uzelf toe om verdriet te hebben op een manier die bij u past. Bedenk dat iedereen op zijn eigen manier omgaat met het verlies van een dierbare. Er is geen goede of foute manier.

- Probeer hulp van anderen te accepteren. Deel uw gevoelens en vertel wat u bezighoudt. Dat kan helpen. Het is niet altijd gemakkelijk om dit met familie en vrienden te doen. Waarschijnlijk kunt u hiervoor ook terecht bij personen of instanties in uw omgeving. U kunt uw huisarts om advies vragen.
- Zorg goed voor uzelf. Ga regelmatig naar buiten en eet verstandig. Vraag uw huisarts om advies als u vragen of zorgen heeft over uw gezondheid, stemming of gedrag.

- Als u zover bent, ga dan eens na wat u met uw tijd wilt doen. Denk aan activiteiten buitenshuis, hobby's, sociale contacten, enzovoort. Het kan helpen om eens van gedachten te wisselen met familie of vrienden die dicht bij u staan.

Rouwbegeleiding

Landelijke Stichting Rouw - LSR

Stichting voor meer informatie over gespreksgroepen en literatuur over rouwverwerking. De LSR is op werkdagen bereikbaar, telefoon 033 - 461 6886 of via e-mail info@landelijksteunpuntrouw.nl. Zie ook www.landelijksteunpuntrouw.nl.

Stichting Achter de Regenboog

Stichting die kinderen en jongeren ondersteunt bij het verwerken van het overlijden van een dierbare. Ook ouders, verzorgers, docenten en verenigingen kunnen bij deze stichting terecht voor meer informatie.

Zie ook www.achterderegenboog.nl.

't Praethuys

Inloophuis voor mensen met kanker en hun naasten

Westerweg 50

1815 DG Alkmaar

072 - 511 3644

www.praethuys.com

Stichting Inloophuis Den Helder e.o.

Inloophuis voor mensen met een levensbedreigende ziekte, hun naasten en mantelzorgers

Marsdiepstraat 621a

1784 AM Den Helder

0223 - 74 7041

www.inloophuisdenhelder.nl

www.doodgewoon-online.nl

Website voor jongeren van 12 tot 20 jaar die met de dood te maken krijgen of hebben gehad.

■ Uw vragen

Heeft u nog vragen? Stel ze dan gerust aan een verpleegkundige van de afdeling waar uw naaste als patiënt is verzorgd. U vindt het telefoonnummer in de afdelingsinformatie die u eerder heeft gekregen.

Bereikbaarheid mortuarium en receptie

Locatie Alkmaar:

- mortuarium, bereikbaar op werkdagen van 08:30 - 16:00 uur, telefoon 072 - 548 3549
- receptie, 24 uur per dag bereikbaar, telefoon 072 - 549 3790

Locatie Den Helder

- mortuarium, bereikbaar op werkdagen van 10:00 - 14:00 uur, telefoon 0223 - 69 6475
- receptie, 24 uur per dag bereikbaar, telefoon 0223 - 69 6969

Bijlage - obductie

In deze bijlage vindt u uitleg over obductie. Bij een natuurlijke dood, moet aan nabestaanden toestemming worden gevraagd voor obductie. Wellicht helpt deze informatie u om een goede afweging te maken. Heeft u nog vragen, dan kunt u deze altijd bespreken met de arts.

Wat is een obductie?

Een obductie is een uitgebreid inwendig onderzoek, waarbij bijna alle organen van de overledene worden onderzocht. Een obductie wordt ook wel een sectie, lijkopening of autopsie genoemd. Het onderzoek wordt gedaan door een patholoog. Dit is een arts die gespecialiseerd is in deze vorm van onderzoek. Obductie is te vergelijken met een operatie. Maar hier is achteraf bijna niets meer van te zien. Obductie wordt uiteraard op respectvolle wijze verricht.

Waarom is obductie soms wenselijk of nodig?

Het is niet altijd duidelijk waaraan iemand precies is overleden. Nabestaanden en artsen willen vaak weten hoe het ziekteproces en de dood precies verlopen zijn. Met obductie kan onderzocht worden wat er in de laatste levensfase met een patiënt is gebeurd. Ook kan met obductie worden nagegaan of een bepaalde medische behandeling juist is geweest. Deze kennis kan van belang zijn voor de behandeling van andere patiënten. De ervaring leert dat ook bij patiënten waar de doodsoorzaak duidelijk leek, zich nog zaken kunnen voordoen die niemand had verwacht. De informatie die obductie oplevert, helpt de artsen op die manier om kritisch naar de door hen ingestelde behandeling te kijken. Obductie is ook van belang voor de wetenschap. Veel kennis over ziekte is verkregen door studies van obductiemateriaal.

Wat gebeurt er bij een obductie?

Bij een obductie doet de patholoog eerst uitgebreid uitwendig onderzoek. Vervolgens opent de patholoog het lichaam van de overledene. Alle organen worden geïnspecteerd. Daarna worden ze meestal één voor één uit het lichaam verwijderd, gewogen en ingesneden om de binnenkant te inspecteren. Vervolgens wordt uit elk orgaan een klein stukje weefsel weggenomen voor microscopie.

pisch onderzoek. Dat is belangrijk omdat niet alle afwijkingen met het blote oog te herkennen zijn. Daarna plaatst de patholoog de organen terug in het lichaam. Alleen organen waarvan het onderzoek nog niet afgerond kan worden, worden tijdelijk bewaard. Na sluiting wordt het lichaam overgedragen aan de uitvaartverzorger. Als de overledene aangekleed is, is er niets meer te zien van de obductie. Behalve bij kale mensen als er ook een zogenoemde schedellichting voor hersenonderzoek heeft plaatsgevonden.

Hersenonderzoek

Als nabestaanden bezwaar hebben tegen hersenonderzoek, kunnen zij dit bespreken met de behandelend arts. Er kan dan bijvoorbeeld gedeeltelijke obductie plaatsvinden. In de meeste ziekenhuizen wordt voor hersenonderzoek apart toestemming gevraagd aan de nabestaanden. Maar dit is niet wettelijk verplicht. Als u bezwaar heeft tegen hersenonderzoek, kunt u dit doorgeven en bespreken met de arts.

Het bewaren van weefsel en organen

Soms worden één of meer organen of delen van organen langer bewaard. Bijvoorbeeld het hart of de hersenen. Dat is soms nodig als het om een heel klein orgaan gaat dat daarom in zijn geheel nodig is voor aanvullend microscopisch onderzoek. Het kan ook nodig zijn omdat er sprake is van een ingewikkelde afwijking van het orgaan, zodat uitgebreider onderzoek nodig is, al dan niet in samenwerking met een expert. Het kan ook zijn dat het weefsel of orgaan eerst bewerkt moet worden voordat het onderzocht kan worden. Zo'n bewerking kan enkele dagen of soms weken duren. Voor hersenonderzoek bijvoorbeeld is een periode van 6 tot 12 weken nodig. Ook kan het zijn dat een (deel van) een orgaan langer wordt bewaard voor onderwijsdoeleinden omdat het heel treffend een bepaalde ziekte illustreert. Maar dit komt bijna nooit voor. De organen die om verschillende redenen langer worden bewaard, worden dus niet mee gecremeerd of begraven. Als ze niet voor onderwijsdoeleinden bewaard blijven, worden ze later alsnog door het ziekenhuis gecremeerd. Als u hier bezwaar tegen heeft, kunt u dit bespreken met de arts. U kunt dan wellicht in overleg tot een beslissing komen die voor u aanvaardbaar is.

Hoe is de procedure?

Voordat er obductie wordt verricht, wordt aan u als nabestaande om toestemming gevraagd. U krijgt van de arts uitleg over obductie en u krijgt een informatiefolder. Als u geen toestemming geeft, wordt er geen obductie verricht. Als u wel toestemming geeft, wordt de overledene naar het mortuarium overgebracht. Meestal doet de patholoog binnen 1 werkdag obductie. Als het, bijvoorbeeld door overlijden in het weekend, te lang duurt voordat een patholoog obductie kan verrichten, wordt daar in overleg met u een oplossing voor gevonden. Een obductie duurt minimaal 3 uur. Daarna haalt de uitvaartverzorger de overledene op. Na de obductie maakt de patholoog een verslag dat hij opstuurt naar de arts die de obductie heeft aangevraagd. Als u daar prijs op stelt, maakt deze arts een afspraak met u om de bevindingen van de patholoog met u te bespreken. Houd er rekening mee dat de uitslag van de obductie pas na minstens 8 weken bekend is.

Uitzonderingen op de procedure

Als de overledene in een wilsbeschikking heeft laten opnemen dat hij of zij geen obductie wenst, kunt u als nabestaande ook geen toestemming geven voor een obductie.

Als iemand een niet-natuurlijke dood is gestorven

Iemand die overlijdt na een ongeval of een misdrijf is een niet-natuurlijke dood gestorven. De overledene wordt dan gezien door een gemeentelijke lijkschouwer. Deze beslist of gerechtelijke obductie verricht wordt of dat het lichaam wordt vrijgegeven. Een gerechtelijke obductie wordt uitgevoerd door een gerechtelijk patholoog. Als het lichaam wordt vrijgegeven kan het zijn dat nabestaanden en/of een arts precies willen weten wat er gebeurd is. Er kan in dat geval obductie door een patholoog van het ziekenhuis worden gedaan. Dan is altijd toestemming van de nabestaanden noodzakelijk.

Als obductie in het belang is van de volksgezondheid

Als wordt vermoed dat er sprake is van een zeer besmettelijke ziekte, kan obductie in het belang zijn van de volksgezondheid. Obductie kan dan nodig zijn om te onderzoeken hoe een epidemie voorkomen kan worden.

Is een obductie bij een kind hetzelfde als bij een volwassene?

In principe is de procedure bij kinderen hetzelfde als bij volwassenen. Soms wordt weefsel weggenomen voor genetisch onderzoek. Dit is vooral belangrijk als een kind tijdens de zwangerschap of rond de geboorte is overleden. Het kan zijn dat dan onderzocht moet worden of een afwijking erfelijk is waardoor er een kans op herhaling is bij een volgende zwangerschap. Als het hele kleine kinderen betreft, zijn de organen uiteraard ook heel klein. In dat geval moet het hele orgaan - in plaats van een stukje weefsel - microscopisch onderzocht worden. Aangeboren afwijkingen bij kinderen zijn vaak complexer dan afwijkingen bij volwassenen. Er is daarom vaak uitgebreider onderzoek nodig. Om die reden kan het zijn dat de organen langer bewaard moeten worden. Als u bezwaar heeft tegen het langer bewaren en niet mee begraven of cremen van organen, kunt u dat bespreken met de arts. Er wordt dan rekening gehouden met uw wensen.

Kunt u voorwaarden stellen?

Het kan gebeuren dat u wel toestemming wilt geven voor obductie, maar dat u bijvoorbeeld liever niet wilt dat organen bewaard worden of dat de hersenen voor onderzoek uit de schedel worden gehaald. De arts vraagt hiervoor altijd uw toestemming. U kunt uw eventuele bezwaren bespreken met de arts die u toestemming voor obductie heeft gevraagd. Als uw bezwaar tot gevolg heeft dat de obductie onvoldoende gegevens zal opleveren, dan bespreekt de arts dit met u. Op basis van deze informatie kunt u uw besluit voor toestemming voor obductie eventueel heroverwegen. De arts die toestemming vraagt voor de obductie, kan bezwaren van nabestaanden overigens nooit naast zich neerleggen. Nabestaanden bepalen uiteindelijk wat er gebeurt.

Uw vragen over obductie

Als u nog vragen heeft, kunt u deze bespreken met de specialist in het ziekenhuis of met de huisarts.

De tekst in deze brochure is gedeeltelijk gebaseerd op de brochure 'Informatie voor nabestaanden' van het St. Antonius Ziekenhuis. De bijlage over obductie is gebaseerd op een brochure van de Nederlandse Vereniging voor Pathologie (NVVP) in samenwerking met Patiëntenfederatie Nederland.

Noordwest Ziekenhuisgroep

Postbus 501

1800 AM Alkmaar

www.nwz.nl

tel 072 - 548 4444

Colofon

Redactie   mortuarium Noordwest Ziekenhuisgroep
afdeling communicatie

Vormgeving   vormgeving Noordwest Ziekenhuisgroep

Druk   MarcelisDékavé

Artikel nr   241965/2019.11

Op alle onderzoeken en behandelingen van Noordwest Ziekenhuisgroep zijn de algemene voorwaarden van Noordwest Ziekenhuisgroep van toepassing, zie www.nwz.nl.